

عنوان مقاله:

چالش های احتمالی مناسبت «حکم» و «موضوع» در استنباط احکام

محل انتشار:

دوفصلنامه مطالعات فقه اسلامی و مبنای حقوق، دوره 14، شماره 42 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

ابوالفضل علیشاهی قلعه جوقی - دانشیار گروه الهیات دانشگاه فرهنگیان (بردریس شهید بهشتی) خراسان رضوی

مهدی دهقان سیمکانی - دانش آموخته دکترای الهیات دانشگاه یاسوج

خلاصه مقاله:

مناسبت میان حکم و موضوع به این معناست که هنگام شنیدن حکمی شرعی، مناسبت‌ها و ملاک‌هایی برای شکل گرفتن چنین حکمی، به ذهن افراد تبادر می‌کند، به گونه‌ای که به صورت امر ارتکازی عرفی در می‌آید. این مناسبت‌ها، موجب تخصیص حکم یا تعمیم آن می‌شود. عرف و فهم عمومی بر مبنای تاثیر زمان و مکان در استنباط احکام شرعی و با توجه به کشف مقاصد شریعت، به برداشت‌های جدید دست یافته و ظهور جدیدی را برای نصوص به ارمغان می‌آورد. که این ظهورات جدید، در جهت پاسخگویی به مسائل مستحدثه راهگشا خواهد بود. مناسبت های حکم و موضوع قراین لبی متصل می باشند که منشا انصراف در الفاظ می گردد. در این پژوهش، ابعاد و زوایای تناسب حکم و موضوع، از جهات تعریف و دلیل حجیت مورد تحلیل قرار می‌گیرد و به این پرسش پاسخ می‌دهد که مناسبت حکم و موضوع با چه چالش‌هایی روبرو بوده و راهکارهای برون رفت از آنها چیست؟ اگر چه چالش‌هایی از جمله تلقی یکسان انگاری مناسبت حکم و موضوع با قیاس وجود دارد ولی با تنقیح ضوابط و لوازم این قاعده و بیان تاثیر آن بر شکل‌گیری ظهور، می‌توان از این چالش‌ها رهایی یافت و حجیت مناسبت حکم و موضوع به عنوان یک قرینه در برداشت از ادله را به اثبات رساند.

کلمات کلیدی:

ارتکاز، حجیت، ظهور، حکم شرعی، عرف، مناسبت حکم و موضوع، تراخی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1388013>

